

Afschrift. Afschrift verloop Gewijzigde en aanvullende memorie van Overgave over
aan de afd. Aardrijkskunde de Onderafdeeling Donggala door den Controleur
reeds, van de afd. Aardrijkskunde F.B. Lutrieux op de memorie van den Controleur Ter
7-10 / e. Gidscheim Laag ddo. 10 Juli 1920. open. hetwelk
d. Taal) aan de afd. Aardrijkskunde g. l. thans gebleken is, een
Volkenkunde van Tijdvak Augustus 1930. - September 1931.

XII-5.

het Kon. Nat. Gen. Arch. v. d. w.

a. Ligging, grootte, grenzen.

I. Aardrijkskundige beschrijving

De onderafdeeling Donggala ligt ter
West-Kust van Midden-Celebes, rond de Paloe-
baai en langs de West-Kust van den vasten
wal van Celebes aan de straat van Makasser.

1. Zij wordt begrensd:
ten Zuiden, door de grens met het Gouverne-
ment van Celebes en Onderhoorigheden en door
de grens met de onderafdeeling Paloe, gere-
geld en vastgesteld bij Gouvernements besluit
ddo. 7 Maart 1919 No. 34. Stbl. d. 1919 No. 120,
waarover hieronder nadere bespreking volgt
onder het hoofdstuk Grensgeschillen.

2. ten Oosten, door de grens met de onderaf-
deeling Parigi.

3. ten Noorden, door de grens met de onder-
afdeeling Toli-Toli.

4. ten Westen, door de straat van Makasser.
Grensgeschillen.

a. Hoewel de begrenzingen met de onderafdee-
lingen Parigi en Toli-Toli, als aangegeven
op de bekend geachte kaart uitgegeven door
den Topografischen dienst, in hoofdzaak
gevormd worden door globaal gevolgde
rivierloop en waterscheidingen gevormd
door bergtoppen van den lang gerekten
midden bergketen van den hals van het eiland
Celebes, bestaan thans met het Paloe
onderafdeelingen mede met het Gouvernemen-
ten van Celebes en Onderhoorigheden, geen geschil-
len hieromtrent.
Anders is dit gesteld met de onderafdeeling
Paloe.

Nadat door den fd. Controleur van Paloe
den heer Braspot, blijkens zijn schrijven
aan den Assistent-Resident van Donggala ddo.
14 October 1927 No. 2145/40 door aangevangen
aanleg van een weg van Patatoe door het
stroomgebied van de Mamara Oostwaarts
daadwerkelijk deze streek geoccupeerd werd
tegen welke daad de Controleur van Donggala
de heer Heesterman blijkens zijn schrijven ddo
7 November 1927 No. 2541 / 40,

Hier mede

*Ik heb de Delfbestuurders van Paloe
in de adrethoofden persoonlijk aan-
gehoord, dat het hun vrij stond, om
hun beaansw. verantwoord bij de
Afdeling van te brengen, want dat
ik het zwaare loep van gez. op
en wijziging van de inderstijgt
gevolgt beschrijving. Res
(v. g.) van Afd.*

*Dat vondstijp ges
aan de aan de heer
Roo
(a. g. p.) v. d.*

Grondgebied landschappen Banawa en Tawaeli .

mede gericht aan den Assistent-Resident te van Donggala protest aantekende, werd een grensgeschil geschapen, hetwelk wederhand n.l. thans, gebleken is, een reeds besliste zaak in te houden. t nog op de beschpro- ducten Zoolas uit de hierbij in afschrift over- gelegde dezz. Nota van toelichting vide bijlage A inzake het rens geschil tusschen de landschappen Banawa en Paloe, moge blijken de daarin gongende kaart is thans echter vervangen door de wederzijds schets kaart van de Topografische dienst, welke genou- degenellings stouren in namen van kompongs echter, dat het toen besliste niet op schrift gesteld is, waardoor thans een onderzoek ingesteld moet worden, bleek juist te zijn. Niet alleen dat de genomen beslissing een uitvoerig proces-verbaal opgemaakt werd, ook vond vastlegging dezer materie bevoegeelijk kan worden verwezen naar de plaats bij Gouvernements besluit 1908 No. 21, welke stukken in het archief van het Assistent-Residentie Kantoor te vinden zijn. met de volgende rectificaties:

1. De aangegeven Logongano-rivier waarover is geleden omtrent het stroomgebied van de Mamara met als Zuid-grens de S. Macowa en vandaaruit een rechte lijn Oostwaarts naar de Gawalise en verder langs de S. Walaa naar Watoesampo, bovengenoemd Gouvernements be- sluit vermeld dat de grens tusschen de landschappen Paloe en Banawa gevormd wordt door de S. Soeroemana tot aan haar oorsprong en vandaaruit een rechte lijn tot de oor- sprong van de S. Walaa en verder deze rivier langs tot aan de Paloe-baai. Hierdoor moet Paloe een stuk afstaan wat het "tegenwoor- dige geslacht" reeds aannam tot het Paloe- van welker naam geen veranderingen .

2. De onderafdeeling telt nu 31 auto's en 7 vrachtauto's, die de beschikking hebben over een totale werklast van 20 K.M. als volgt ge- specificceerd:

Donggala - watoesampo	20 K.M.
Donggala - Logongano	21 K.M.
Tendo (grens Paloe-Tawaeli)	1 K.M.
Tawaeli-Parier was (K.M. 0.1)	20 K.M.
Totaal	213 K.M.

Hiermede vangt voor het bestuur van Banawa een nieuwe taak aan, n.l. te too- nen dat het thans opbloeiende gebied geen stoornis ondervindt en de ontwikkelings- gang kan blijven volgen.

b. Met het grensgeschil tusschen de land- schappen Paloe en Tawaeli is Met anders gesteld.

b. Algemeene gesteldheid van den boden

De Lib de Zelfbestuurder van Paloe en de adalhoofd van de provincie van de gebied, dat het een vrij gebied, en een bewaarschap bij de Regering om te brengen, want dat ik het gesamen loop van gesamen en wijziging van de indertijde gezamen beschrijving.

*Roo
(a. g. p.) van d.*

c. Regen en paden .

*Dit is een vinding van de heer Roo
(a. g. p.) v. d.*

*Dat voorloopig 144
waarde zal hebben
Rio
(a. g. p.) v. A.*

Hier gaat het in hoofdzaak over een te Watoetela gelegen groot damar-complex. Een beslissing hieromtrent is nog niet genomen, hoewel eveneens van belang kan worden geacht met het oog op de boschproductenhandel.

Grondgebied landschappen Banawa en Tawaeli .

sub.

Het vermelde in de memorie van den Controleur Ter Laag kan hier nog dienen. De daarin genoemde kaart is thans echter vervangen door de meergenoemde schetskaart van de Topografische dienst, welke benoemenspellingsouten in namen van kampongs en rivieren zeer goed te gebruiken is. De enclave van Pantaloan, zijnde het gebied van het landschap Banawa, is echter hierin niet aangegeven.

b. Algemeene gesteldheid van den bodem.

sub.

Hieromtrent kan worden verwezen naar de eerdergenoemde memorie. Tot Alindaoe zijn drie wegen in de men welke dringend verbredening eisen met de volgende rectificaties:

c. Kusten.

d. Rivieren .

1. De aangegeven Tolongano-rivier waarover een veerpont, blijkt thans geen rivier doch een zee-arm te zijn, waarover men doende is een houten jukbrug te slaan. Het hout daartoe ligt reeds ter plaatse verzameld en het heilwerk vordert snel. Verwacht wordt dat deze brug nog in dit jaar gereed zal komen.
2. De rivieren in het gebied van Sirendja zijn thans overbrugd en vormen dus geen hindernis voor de communicatie. Bedoeling behoudens ge-

e. Wegen en paden .

sub.

Hieromtrent is een verwijzing naar meergenoemde memorie niet mogelijk. De auto heeft ook hier de gebrekkige voertuigen van welker haast geheel verdrongen . De onderafdeeling telt nu 31 auto's en 7 vrachtauto's, die de beschikking hebben over een totale weglengte van K.M. als volgt gespecificeerd: te komen. Hieraan wordt even- Donggala - Watoesampoe werkt en ver 20 K.M. Donggala - Tolongano gepromoveerd 21 K.M. Tondo (grens Paloe-Tawaeli) - Leekend werk.

Het onderhoud Siojongther 11 1/2 K.M. - Tawaeli-Parigi weg (K.M. 81) met ste 28 K.M. bermen veroorzaken bij iedere schuivingen. Totaal 213 K.M. waarin echter nog niet opgenomen zijn genoemde memorie is niet veel veranderd. De huizen

van kleine

*Dat zal nog formidabel
zijn als blijft
indeeling.
Rio
(a. g. p.) v. A.*

f. Kampongs .

kleine zijwegen naar en in de kampongs zelve en de wegen ter hoofdplaats Donggala.

Van de hierbovengenoemde auto-wegen vereischen nadere bespreking.

- 1. Donggala - Tolongano
- 2. Tondo - Siojong en
- 3. de Parigi - weg .

sub.

1. Deze weg volgt in hoofdzaak na hoofdplaats Donggala vindt men eveneens Limboro de kustlijn. Aangezien het in de bedoeling ligt, zoodra de houten jakbrug over de Tolongano-zeearm gereed is, de nog noodzakelijke bruggen in het tracee Tolongano-Seeroemana te bouwen waardoor het tijdelijke pandok is thans hierdoor en door achterland van Soeroemana i.c. het Mamara en Soeroemana stroomgebied open gelegd wordt, is verbreding van de thans reeds gereed zijnde weg tusschen Saloembomba en Tolongano een vereischte .

sub.

2. Van Watoemapida tot Alindaoe zijn drie weggedeelten welke dringend verbreding eischen. Het eerste gedeelte te Watoemapida is reeds onder handen genomen en voor een goed deel op behoorlijke breedte gebracht. Gestraften-arbeid (oorspronkelijk 20 man) kortelings gereduceerd tot 10 man) vindt hier plaats naast heerendiensten ; de gestraften vormen a.h.w. een voorploeg "voor het ruwe werk" terwijl de heerendien- plichtigen de weg "afwerken"

sub.

Het ligt in de bedoeling behoudens ge- regeld onderhoud van bedoelde stukken, het werk-materiaal te concentreeren om zooveel mogelijk gereed te worden. In hoofdzaak kan gezegd worden doende het toch reeds geringe aantal heeren- diensten niet te versnipperen.

3. De Parigi-weg i.c. wat wegaanleg betreft de resterende 3 K.M. van K.M. 82 tot 85 dient in de maand October uiterlijk No- vember gereed te komen. Hieraan wordt even- eens met gestraften gewerkt en verrichten deze langzamerhand "gepromoveerd" tot "skilled labourers" uitsteekend werk.

Het onderhoud eischt echter veel werk- krachten op. De ingravingen met steile weg- bermen veroorzaken bij iedere regen aab- schuivingen.

In het hierover vermelde in meergenoemde memorie is niet veel veranderd. De huizen

g. Plantengroei.

h. Klimaat en moessons.

dit is een certificatie plaats de hebben

*Das zal myn formulay
over bligen
Res
(w. g. g.)
v. A.*

a. Afkonding en klassen- indeeling.

f. Kampongs .

1. Naar afstamming.
 van de buitenkant een nette indruk makende,
 a. Kalleliars
 doen niet vermoeden de vuilheid en het ge-
 b. Tomini
 mis aan eenige gemak binnen de omwandingen.
 c. Vreemdelingen, waaronder gerekend wor-
 den Boeginezen, Javanen, Minahassers, Chi-
 neerende Inlandsche ambtenaren zijn van ge-
 neezen en Arabieren.
 meentewege gebouwd, terwijl te Tompe en Sa-
 Sub. a. Verwezen kan worden naar de zeer le-
 Bang pasanggrahans zijn, die beide zeer
 zenswaardige en voor zoover na te gaan jui-
 geriefelijk genoemd kunnen worden. Op de
 ste beschrijvingen in de memorie van over-
 hoofdplaats Longgala vindt men eveneens
 gave van Controleur Ter Laag.
 een pasanggrahan voor de doortrekkende of-
 wat betreft de indeeling echter van een
 inspecteerende ambtenaren en particulieren
 groep is rectificatie noodzakelijk te weten:
 van buiten de onderafdeeling.

sub. b. De bevolking van BalaEsang (schier-
 Het overnachten aan het strand in een
 eiland) moet niet ingedeeld worden bij de
 tijdelijke pondok is thans hierdoor en door
 Kalleliars o.c. Toradja's doch schijnt mede
 taalkundig tot een andere groep te behooren
 Met de indeeling en beschrijving van
 n.l. tot die der Tomini.
 de streken ter bespreking van de plantengroei
 Dr. Adriani heeft op dit punt niet ge-
 als door Controleur Ter Laag geschied
 heel kunnen beslissen, doch zijn veronder-
 is, kan volstaan worden.

Vermelding dient hierbij dat door aan-
 correspondentie terzake met den taalkundig
 leg van een beschrens in Zuid-Banawa en
 ambtenaar Essar juist te zijn. Op verzoek
 voor een grootdeel reeds in het landschap
 van genoemde ambtenaar werd een onderzoek
 TawaEli, waaraan verbonden een ladang- en
 gehouden en de verkregen gegevens bevestig-
 brandkeur, een begin gemaakt is aan het
 den de veronderstelling, dat deze bevolking
 tegengaan der ontwouding van afbranden van
 tot een Tominische groep behoort,
 geheele bergstreken als vroeger geschied.
 Bij navraag werd stereotiep als antwoord
 Een volledige belichting van dit onderwerp
 verkregen dat zij van Boearan afkomstig
 vond plaats bij de bestudeering van het
 waren.
 ladangvraagstuk gestelde vragen ddo. 23 Sep-
 in type is mede een verschil te zien
 tember 1931 No. 172 / 11, waarnaar kort-
 alhoewel door aanruiwelling met Kalleliars
 heidshalve verwezen moge worden (vide by-
 veel van het oorspronkelijke verloren is
 lage B)

Van "uitgesproken" moessons kan niet
 dlasche dialecten zooniet door alle Kalle-
 gerept worden. In hoofdzaak kan gezegd worden
 liars gesproken dan toch verstaan worden,
 dat de regens te verwachten zijn op
 is het BalaEsangsche voor een geheel vreemd
 het einde en het begin van het jaar, maar
 en dienden tot voor kort tolken gebruikt
 niet ongewoon is het te noemen wanneer in
 te worden bij handelsaangelegingen. Een ver-
 de maanden Juni, Juli en zelfs Augustus
 meldenswaardig feit is hierbij dat de Zelf-
 zware bandjirs deze streken teisteren.
 bestuurder van Banawa, waaronder dit schier-
 Het klimaat kan in aansluiting
 eiland ressorteert, geen woerd BalaEsang-
 hierop zeer onvast genoemd worden.
 Esangsche verstaat.

Na ledere wisseling treden influenza
 Sub. c. Wat betreft de opmerkingen in meer-
 gevallen voor.
 genoemde memorie omtrent vreemdelingen.

II. Bevolking.

de "Minahassers, Javanen en Chinesezen.
 Naar De bevolking van de onderafdeeling Dong-
 gala ware te verdeelen in de volgende wa-
 categorieën. en koelies, moet thans opge-
 merkt, dat eerstgenoemden vrijwel het
 geheele

g. Plantengroei.

h. Klimaat en moessons.

*L dient rectificatie plaats te hebben
 omtrent
 a. woedelenst.*

a. Afkomst, stam en klassen-
 indeeling.

1. Naar afstamming .
 landschaps- en Gouvernements personeel vor-
 a. Kaieliërs
 men doch daarenboven zich hoe langer hoe
 b. Tomini
 meer ook als landbouwer vestigen, een ver-
 c. Vreemdelingen, waaronder gerekend wor-
 schijnzel bevorders door het feit dat de
 den Boegineezen, Javanen, Minahassers, Chi-
 naat voor zoover nog in gebruik, op dit
 neezen en Arabieren.

punt geen moeilijkheden in den weg legt.
 Sub. a. Verwezen kan worden naar de zeer le
 Het beschikkingsrecht op den grond wordt
 zenswaardige en voor zoover na te gaan jui-
 verkregen door occupatie, waarbij geen voor-
 ste beschrijvingen in de memoë van over-
 keursrechten wat betreft afstamming bestaan.
 gave van Controleur Ter Laag.

Wat betreft de indeeling echter van een
 tend op de tijd van occupatie; een occupant
 groep is rectificatie noodzakelijk te weten:
 zal bij verlaten van zijn grond is zelfs by
 sub. b. De bevolking van BalaEsang (schie-
 tidelijke verlaten van het land zijn rech-
 eiland) moet niet ingedeeld worden bij de
 ten hierop behouden. wordt hem aangeboden da
 Kaieliërs i.c. Toradja's doch schijnt mede
 een ander het onderhavige stuk wenscht te
 taalkundig tot een andere groep te behooren
 benutten dan zal hij hetzij na onderlinge
 n.l. tot die der Tomini.

overeenkomst wat betreft de oorst of anders-
 Dr. Adriani heeft op dit punt niet ge-
 zins hiervan afstand doen hetzij, zelve tot
 heel kunnen beslissen, doch zijn veronder-
 her-bewerking overgaan. beslist hij tot het
 stelling schijnt uit een dezz. gevoerde
 laatste over te willen gaan, doch geeft bin-
 correspondentie terzake met den taalkundig
 men redelijke tijd daaraan geen uitvoering,
 ambtenaar Esser juist te zijn. Op verzoek
 dan wordt door den vorst, die in deze geval-
 van genoemde ambtenaar werd een onderzoek
 len het kamponghoofd delegeert, hierover
 gehouden en de verkregen gegevens bevestig-
 ten behoeve van den nieuwen aanvrager be-
 den de veronderstelling, dat deze bevolking
 schikt.

tot een Tominische groep behoort,
 de Javanen zijn thans vrijwel geheel
 Bij navraag werd stereotiep als antwoord
 gerepatriceerd; komt nog een enkele als
 verkregen dat zij van „loearan“ afkomstig
 waronghouder voor.
 waren.

In iedere kampong van eenige beteekenis
 in type is mede een verschil te zien
 treedt de Chinese op als tusschenhandelaar in
 alhoewel door aanhuwelijkling met Kaieliërs
 voor de coprah, tevens tokonhouder,
 veel van het oorspronkelijke verloren is
 Vergelijkt men de hieronder kampongsge-
 gegaan. Daar waar de verschillende Tora-
 wi te opgegeven staat van de sterkte der be-
 djasche dialecten zooniet door alle Kaieli-
 woking volgens de cijfers van de Volkstel-
 liers gesproken dan toch verstaan worden.
 ling 1930 met die in 1920 door Controleur
 is het BalaEsangsche voor ten geheel vreemd
 Ter Laag gerapporteerd, dan blijkt dat de
 en dienden tot voor kort tolken gebruikt
 vermeerdering niet gering te noemen is.
 te worden bij handelsaanradingen. Een ver-
 (vide overgelegde staat) Bijlage C.

meldenswaardig feit is hierbij dat de Zelf-
 Hieraan dient toegevoegd te worden de
 bestuurder van Banawa, waaronder dit schier-
 bevolking van het kortgeleden op het land-
 eiland ressorteert, geen woord Bala-
 schap Paloea herwonnen gebied als vermeld
 Esangsche verstaat.

Sub. c. Wat betreft de opmerkingen in meer-
 1000 zielen tellende.
 genoemde memorie omtrent vreemdelingen,
 het genoemde hieromtrent door
 de „Minahassers, Javanen en Chineseen.
 troleur Ter Laag dient vervolledigd te wor-
 Waar de twee eerstgenoemden uitsluitend
 den.
 gekwalificeerd werden als schrijvers, wa-
 rangschikt men de adafteesten naar de
 ronghouders en koelies, moet thans opge-
 geldende belangrijkheid dan neemt het tan-
 merkt, dat eerstgenoemden vrijwel het
 denvijlen (mageso) de eerste plaats in om-
 genzele
 dan

landschaps-

Handwritten notes:
 In...
 (C. 100)

Deports.

b. Sterkte der bevolking.
 Haarsdierkast.

Huweljk.

Handwritten note:
 dient rectificatie plaats te hebben
 ombrant
 c. Godsdienst.

landschaps- en Gouvernements personeel vormen doch daarenboven zich hoe langer hoe meer ook als landbouwer vestigen, een verschijnsel bevorderd door het feit dat de adat zoover nog in gebruik, op dit punt geen moeilijkheden in den weg legt. Het beschikkingsrecht op den grond wordt verkregen door occupatie, waarbij geen voorkeursrechten wat betreft afstamming bestaan. Het voorkeursrecht bepaalt zich uitsluitend op de tijd van occupatie; een occupant zal bij verlaten van zijn grond ja zelfs by tijdelijke verlaten van het land zijn rechten hierop behouden. Wordt hem aangezegd dat een ander het onderhavige stuk wenscht te bematten dan zal hij hetzij na onderlinge overeenkomst wat betreft de oorst of anderszins hiervan afstand doen hetzij zelve tot her-bewerking overgaan. Beslist hij tot het laatste over te willen gaan, doch geeft binnen redelijken tijd daaraan geen uitvoering, dan wordt door den vorst, die in deze gevallen het kamponghoofd delegeert, hierover ten behoeve van den nieuwen aanvrager beschikt.

De Javanen zijn thans vrijwel geheel gerepatriceerd; ~~er~~ komt nog een enkele als waronghouder voor.

In iedere kampong van eenige beteekenis treedt de Chinees op als tusschenhandelaar voor de coprah, tevens tokohouder.

Vergelijkt men de hieronder kampongsge- wijze opgegeven staat van de sterkte der be- volking volgens de cijfers van de Volkstel- ling 1930 met die in 1920 door Controleur Ter Laag gerapporteerd, dan blijkt dat de vermeerdering niet gering te noemen is. (vide overgelegde staat) Bijlage C.

Hieraan dient toegevoed te worden de bevolking van het kortgeleden op het land- schap Paloe „herwonnen” gebied als vermeld onder „grensgeschillen” en naar schatting 1000 zielen tellende.

Het gememoreerde hieromtrent door Con- troleur Ter Laag dient vervolledigd te wor- den.

Rangschikt men de adatfeesten naar de geldende belangrijkheid dan neemt het tan- denvijlen (mageso) de eerste plaats in om dan

*Er is een glansing
Roo
(20.500)*

Geboorte.

b. Sterkte der bevolking.
Haarofferfeest.

Huwelijk.

c. Godsdienst.

door de andere als gelijk in belangrijkheid gevolgd te worden t.w. In twijfelachtige geboorte, haanofferfeest, huwelijk en overlijden.

gewone kampongmenschen onderling - sam
" kampongman - gegoede vrouw - roengp
gegoede kampongmenschen onderling - tal
" kampongman - vrouw van laagste adelstand - pat
man en vrouw van laagste adelstand - liman

*En voor oplossing
Roo
(w. sep)*

1.1. ka joe kais poetih 1 doelang (bord) werden eertijds door de "totoewa" de tanden inderdaad tot op 2/3 afgevijld, thans wordt e.e.a. teruggebracht tot een ceremonieel waarbij drie keer met een steen waarop gekleurde ingrediënten gestreken zijn langs de tanden geschaafd wordt zonder deze met een slaar (thans vervangen door een paard)

Dit geschiedt op 15 jarigen leeftijd zoowel bij meisjes als bij jongens.

Een feest (maloso) hetwelk, indien de adat gevolgd wordt, zeven dagen en nachten voortduurt, volgt hierop

Geboorte.

Een eigenaardig verschijnsel is dat eigenlijk hieraan voorafgaat een min of meer feestelijk gedenken (molama) van de 7 maanden zwangerschap, waarbij de familieliden en kennissen uitgenoodigd worden en veelal

weer spoedig huiswaarts keeren met medenamen van hun deel van het maal bestaande uit ryst in het dampelach respectievelijk mahadia, met vleeschtoespijzen. teideide, tomalangkai en togoge.

Na de geboorte worden navelstreng en navel van het kind geboren uit ouders van gelijke geboorte in een klappernoot begraven in de adal behouden deze adal.

Het kind geboren uit het huwelijk tusschen daaropvolgende feesten op den 3den en 40sten dag bezocht wordt na omgengangen om het huis.

Op den 40sten dag wordt het kind eveneens in de optocht opgenomen en worden bras, sirih e.a. op bedoelde plaats geofferd.

De Godsdienst heeft hierop haar invloed doen gelden. Het kenmerkt zich dan ook uit Hier vindt bespreking van de regelingen sluitend in het lezen van koran en tarekats getroffen bij den dood van vorsten. De godsna het afknippen van het haar, waarbij dienst heeft haar invloed ook hierin doen meestal een lok voor op het hoofd uitgegelden, terwijl vele storende ver- en gespaard blijft.

Overlijden

doen gelden. Het kenmerkt zich dan ook uit Hier vindt bespreking van de regelingen sluitend in het lezen van koran en tarekats getroffen bij den dood van vorsten. De godsna het afknippen van het haar, waarbij dienst heeft haar invloed ook hierin doen meestal een lok voor op het hoofd uitgegelden, terwijl vele storende ver- en gespaard blijft.

Huwelijk.

De a.s. bruidegom vraagt hiertoe toestemming aan zijn vader die bij familieraad beslist en een lid uitstuurt tot onderhandeling met de ouders van de bruid, die van padl stampen, weven, vischen, paardrijden hun kant eveneens de familie hoort. Komt men met een sajong loopen enz. enz. Behoudens tot een overeenstemming dan brengt de familie van den bruidegom ter bezegeling van de afspraak sieraden en geld (minstens 5 rijksbeziherden)

Hierna worden datum van het huwelijk vastgesteld en de bruidschat genoemd, welke laatste

bezigheden wel plaats, doch tot het uiterst volgens de stand der a.s. bruid ingevolge de adat reeds vaststaat. In twijfelachtige gevallen stelt de vorst deze stand vast t.w.

Gewone kampongmenschen onderling - sampole d.i.1. kajoe kain poetih 1 doelang (bord)
 " kampongman - gegoede vrouw - roengpole d.i. 2 " " " 2 " "
 gegoede kampongmenschen onderling- taloengpole d.i. 3 " " " 3 " "
 " kampongman - vrouw van laagste adelstand -patangpole d.i. 4 " " " 4 " "
 man en vrouw van laagste adelstand onderling - limangpole d.i. 5 " " " 5 " "

Vermeerderd met 7 oude kains (mesa) 4 gouden munstukken en 4 slaven vervangen door paarden)

man en vrouw van adelstand (vorstengeslacht)- pitoengpole d.i. 7 kajoe kain poetih 7 doelangs vermeerderd met 7 oude kains (mesa) 4 gouden munstukken en 4 slaven vervangen door paarden)

Tot goed begrip van de verschillende standen van de adel d.i. vorstengeslacht diene hetvolgende :

d. Taal.

De Vorsten (mardik's) worden gesplitst in : 1 . Mardika ketjil (kodi)

e. Bewapening en vechtwijze.

2 . Mardika tengah2 (ntongo2)
 3 . Mardika besar (bose)
 in het Dampelasch respectievelijk mahadia, teideide, tomalangkei en togoge.

f. Woningen en gebouwen.

Het kind geboren uit ouders van gelijke adel behouden deze adel. Het kind geboren uit het huwelijk tusschen

mardika bose en mardika ntongo2 wordt verheven tot mardika bose
 " bose en " kddi " verlaagd " " ntongo2
 " bose en niet adellijke " " " kodi
 " ntongo2 en mardika kodi " " " kodi
 " kodi en niet adellijke verliest de adelstand.
 " kodi " " " " " " "

Overlijden

Hier vindt bespreking van de regelingen getroffen bij den dood van vorsten. De godsdienst heeft haar invloed ook hierin doen

g. Middelen van bestaan.

De landbouw vormt nog steeds het middel van bestaan bij uitnemendheid.

A. eenjarige gewassen .

Dadelijk na bekend worden van het overlijden van een vorst stond 40 dagen alles vrijwel geheel stil ; men mocht niet meer padi stampen, weven, visschen, paardrijden met een pajong loopen enz. enz. Behoudens de twee laatstgenoemden verboden welke nog opgevolgd worden, vinden de eerstgenoemde bestaands galarangs, het bestaan van bezigheden

bezigheden wel plaats, doch tot het uiterst noodzakelijke teruggebracht.

De aflegging en wassing gediend geheel volgens de godsdienstige wetten.

40 dagen (thans sterk gereduceerd door overreding van bestuurszijde) blijft de overledene boven den grond, gedurende welke tijd 44 vrouwen, elkaar afwisselend, een rondgang om de kist maken onder het zingen van pantoens (roajino). Vermeldenswaard is, dat tegen onze westersche begrippen, deze ceremonieën iets feestelijks hebben, waarvan vele huwelijken het gevolg zijn.

De zingende meisjes schijnen zich niet zoo zeer om de overleden vorst te bekommeren, dan wel moeite te doen de harten van de omringende jongelingen te winnen!

Bij de begrafenis vangt het gebruikelijke godsdienstige ceremonieel aan.

Dr. Adriani heeft dit onderwerp uitputtend behandeld.

Verwezen wordt naar meergenoemde memorie, waarbij het aldaar genoemde Stbl. 1908 No. 452, thans vervangen is door de bekende vuurwapenordonnantie Staatsblad 1925 No. 498 en 1926 Nos. 257 en 308)

De woningen van de inheemsche bevolking vonden reeds bespreking.

De zelfbestuurders bezitten behoudens eigen woningen in de kampongs ter standplaats van Landschapswege gebouwd. Het dagelijks onderhoud hieraan laat echter nog zeer veel te wenschen over en verschillen zij hierin weinig van de gewone kampong bevolking. Voorlichting terzake schijnt voorhands nog niet veel te helpen.

De landbouw vormt nog steeds het middel van bestaan bij uitnemendheid.

Ladangs, vide vaker genoemde memorie en hierbij gevoegde beantwoording der gestelde vragen van de commissies ter bestudeering van het ladangvraagstuk, bijlage B. Sawahs. Hierin moet een sterke achteruitgang geconstateerd worden sinds het jaar 1930. Tot voor het jaar 1930 deden slechts bestaande galangans, het bestaan van vroeger aangelegde sawahs vermoeden.

Dat rijst-verbouw op nattevelden

d. Taal.

c. Bewapening en vechtwijze.

f. Woningen en gebouwen.

g. Middelen van bestaan.

A. eenjarige gewassen .

Handwritten note: Nanti Leden!

Sinds genoemd jaar wordt de propaganda weer ter hand genomen waardoor thans genoemd kunnen worden de complexen gelegen te ¹⁷ Siojong, Ugoamas, Londen, Tandjoeng Padang, Tondo, Toesja, Lero (Dalaka), Laboean (en Dalika), Noepa-bomba, Loemboetaromba Tana, mea met resp. 90, 85,5, 58, 12, 20, 15, 10, 70, 18 en 14 bouws is van zilvervlies, in-totaal bedraagt 397 bouws.

Verbiedt !!

Met uitzondering van de complexen gele- te Tandjoeng-Padang en Tondo alwaar bevoei- ing plaats heeft middels het irrigatiewerk te Djono-Oge, treft men elders inlandsche dammen aan, abak, Lombok en suikerriet.

B. Meerjarige gewassen .

Over het algemeen kan gezegd worden dat de bevolking van deze onderafdeeling in teger stelling met die van Paloe, slechts door duur langdurige overreding tot sawah aanleg over- gaat. Wel merkt men dat het slagen van een oogst op een nieuw complex sollicitanten doet verschijnen, doch zonder voortdurende voorlichting en propaganda zou de sawahbouw binnen eenige jaren vanzelf weer verdwijnen, zooals tusschen de jaren 1920 tot 1930 reeds geschied is. De klappercultuur met de daaraan voorafgaande djagong en padiladang aanplant is veel gemakkelijker en luiheid is een der eigenschappen van den Kaielieer. Als leermeester bij de sawah aanleg treedt de veel ijverigere en slimmere Boeginees op. Wordt hun ijver en slimheid niet een weinig aan banden gelegd, dan zou uitsluitend de Boeginees groot sawah-bezitter worden met Kaieliërs als koelies. Speciale aandacht verdienen de complexen te Lero (Dalaka) Laboean (Dalika), welke aan elkaar grenzend en een aanzienlijke oppervlakte kunnen be- slaan. De afdamming en leidingen thans nog op inlandsche wijze, dienen in de toekomst vervangen te worden door een irrigatiewerk, waartoe reeds opnamen verricht zijn door den technischen dienst. De huidige be-

Nante kerdah!

Afgezien van het bovenstaande, doen zich de groote voordeelen voor dat de gelegen zyn in twee belangrijke volkscentra, terwijl het benodigde ploegvee in groote getale hier aanwezig is.

Dat rijst-verbouw op nattevelden geen sprake.

noodzakelijk

noodzakelijk is, moge de invoercijfers van rijst aantoonen. Deze bedroegen voor 1930 1968912 K.G. en voor 1931 867317 in hoofdzaak aangevoerd van Pare-Pare, Singapore, Makasser, Ampanan en Soerabja terwijl de laatste tijd de Japansche rijst, die zeer goedkoop is (6 tot 8 cent per kat) doch geheel ontdaan is van zilvervlies, in-gang vindt.

Vakieduw !!

Tweede gewassen. Deze zijn het vermel-den nauwelijke waard en worden uitsluitend voor de consumptie geteeld. De voornaamste zijn oebi-soorten, katjang, katjang idjo, groenten, tabak, lombok en suikerriet.

Klappers. De klappercultuur vormt de voornaamste bron van inkomsten voor de bevolking. Door de eenvoudigheid dezer cultuur en de eerlang hooge prijzen voor de coprah, heeft de bevolking zich zoodanig hier in "ingeleeft" dat andere cultures vrijwel geen beoefening vinden. De uitvoercijfers geven hiervan een duidelijk beeld.

Coprah 1930 10371071 K.G.
1931 (8 maanden) 4696777 K.G.

Verhandeling heeft plaats door middel van Arabische en Chineesche tusschenhandela-ren, terwijl in sommige centra als Wani en Donggala ook eenige rijke Boegineezen dezelfde rol vervullen.

Deze verscheppen de coprah in commissie naar Makasser (ongeveer 20 % van de totale uit-voer) per K.P.M. en Boegineesche prauwen, terwijl de rest door de M.P.C. opgekocht wordt en met eigen schepen naar Europa ge-transporteerd.

De algemeene ontwrichting heeft ook de coprah prijzen zoodanig gedrukt dat de zelfkosten de prijs benaderen ja zelfs reeds eenige keeren overschreden hebben, zoodat de tuinbezitters slechts bij hooge noodzaak (ter voldoening aan contracten) de boomen lieten oogsten. De huidige be-draagt f 3.50 per picol.

Kapok. Slechts in de nabijheid van Loli en Lero treft men kapok aanplantingen aan, waarvan de boomen door niet genoegzame voor-lichting en controle te dicht op elkaar geplant zijn. Van zaad selectie is geen sprake.

B. Meerjarige gewassen .

[Handwritten notes in the left margin, mostly illegible.]

*Engelste op de melon,
groot de strand bevolking
thans zelf aan werk*

*As
(a. g. p.)
v. d.*

Thans wordt deze cultuur tegelijk met de koffie gepropageerd in daartoe aangelegden gemeente-tuinen in het Kabongsche en in de kamponge Kaliboeroe en Batoesoaja, terwijl het in de bedoeling ligt voor de kapok eveneens te Kabonga-Ketjil en besaarproeven te nemen.

Het daartoe gebruikte zaad is afkomstig van Sälwak-Sawangan (Reuzen Randoe) van welk boomen met een gegarandeerde productie van 10000 kolven per jaar. Landschap, hetwelk — Boschproducten. Hieronder vallen houtsoorten (ebben- en ijzerhout), rottan en damar. De boschproducten-handelaars hebben in 1931, zeer slechte tijd meegemaakt aangezien geen dezer producten een behoorlijke markt kon vinden. Verhandeling heeft dan ook zeer sporadisch plaats tegen sterk varieerende lage prijzen.

De onderafdeeling tot voor kort hier houteaankapconcessie, thans bestaan deze niet meer. Urie daarvan n.l. Levono, Mapida en Kaliboeroe van den concessionaris Lammerts van Bueren te Batoesoaja werden op verzoek vervallen verklaard bij Residents besluit ddo. 17 Augustus 1931 No. A 28/1/3, terwijl de laatste, eigenlijk bestaande uit 2 concessies n.l. Dampelas I en II van den Concessionaris Huissen Sr. hem ontnomen werden bij Residents besluit ddo. 10 Augustus 1931 No. A 23/1/8. Over deze laatste bestaat een zeer lijvige correspondentie, dateerende van het jaar 1922 en eindigend met een sommatie tot betaling van de achterstallige vastrechten tot een bedrag ad. F. 16070. 55 en genoemd Residents besluit waarbij de schuld vastgesteld werd op F. 23.072. 35. Of deze schuld ooit betaald zal worden valt te betwijfelen. De heer Huissen leeft thans van zijn pensioen, bruto f. 93. -'s maands en is administrateur van de N. V. Siwangoeloe Cultuur Mij., welke oliepalmen bezit die voorshands niet in exploitatie zijn. dagelijksche behoeften; het Een feit is het echter dat genoemde heer zelfs bij eenige welstand, weigerachtig blijft zijn schuld te voldoen en zal het Bestuur ervoor dienen te waken dat het Landschap haar deel krijgt. dan de visscherij wordt

*De land heeft zij niet
want worden te immoreel
of juist op 2. Celebes neemt,
aan ook 1000 niet meer concurren-
tiefly te maken over.*

*As
(a. g. p.)
v. d.*

*Engadde ay de melain
gest de strand bevolking
Hans zelf zout winning*

*Re
(a. g. p.)
v. A.*

h. Gezondheidstoestand.

Zout. De bevolking voorziet zich in de behoefte aan zout middels op primitieve wijze uitdamping van zeewater. De zout gewonnen in de pannen ^{van de} landschappen Paloe en Tawaeli strekt naar afzet gebied uit tot bij Sirendja en Zuidelijk tot aan Donggala. van de gezondheid, thans getrofe Invoering van het zoutmonopolie zal tien hierin groote veranderingen brengen, zoowel voor de eerstgenoemde bevolkingszoutaan-eren makers als voor het landschap, hetwelk — wat Paloe betreft —, groote inkomsten hieruit trekt, geplaatst is, tevens belast met het zoutbedrijf van Tawaeli is een jong bedrijf en werpt nog geen noemenswaardige winsten op, de landschapkassen Donggala en welke geen bedrijven kent ziet hierdoor haar kans tot vergróting van het budget verloren gaan. bijdragen, en waardoor Koste-Handel. Het bovenstaand illustreert genoegzaam de voornaamste handelsproducten aan Veeteelt. Hiermede is het in deze onderaf-deeling treurig gesteld, welke resp. weke-li. Paarde teelt in vroegere jaren de paarde-teelt, thans is hiervan door een kwade noes epidemie waarbij vrijwel alle paarden afge-maakt werden, niets meer van tel bespeure kan. Door aankoop van Ongelóstieren heeft het landschap de eerste stappen gedaan de veestand te verbeteren; minderwaardige stieren worden door castratie uitgeschakeld voor de voortplanting. Het nut van deze selectie wordt door de bevolking nog niet geheel ingezien en slechts noede brengen zij de beesten naarden Gouvernements Indisch-Veearts het vertrouwen missend in zijn kunde. De uitvoer van de vetstaart-schaap heeft plaats naar Borneo; van selectie in verbetering is geen sprake. De beesten worden aan hun lot overgelaten en 's nachts niet gekraald. Dezelfde werkwijze wordt gevolgd bij de teelt van geiten. Gemeene bekendheid Visscherij. Wordt slechts beoefend voor de voorziening in de dagelijksche behoeften; het surplus van de vangst uit een sero dient wordt op de markt gebracht, maar van noemens waardige hoeveelheden en goede soorten kan niet gesproken worden.

*Die kans heeft zij niet
want zodra het in vóórreelt
gehoort ay R. Celebes uernutt,
kan ook Paloe niet meer concurreren,
lyf de stakassen zout.*

*Re
(a. g. p.)
v. A.*

Handwritten notes at the bottom left, partially illegible.

Onderwijs.

Jacht de Nog minder dan de visscherij wordt

de jacht bedreven en wordt er al eens met honden en lans een hert gevangen; dan is het deel van ieder jager slechts voldoende voor één maaltijd. en n.l. te Sabang, Napane, Siba-
Mijnbouw. Komt in het geheel niet voor. Lero,

n. Gezondheidstoestand.

Vergelijkt men de maatregelen ter bevordering van de gezondheid, thans getroffen met die welke Controleur Ter Laag tien jaar geleden schetste, dan is op dit punt een aanzienlijke verbetering te constateeren

De voorziening heeft plaats uit een centraal punt, Paloe, alwaar een Officier van Gezondheid geplaatst is, tevens belast met de Dienst Volksgezondheid. Te Paloe is van Landschapswege een hospitaal gebouwd met een capaciteit van gemiddeld 50 personen in de onderhoud verlichting enz. waarvan thans de onderafdeelingkassen als die van Donggala mede bijdragen, en waardoor kosteloze opname en verpleging mogelijk wordt.

Voorts zijn er poliklinieken waaraan werkzaam zijn gesteld ziekenverplegers te Donggala, Tompe en Sabang, welke resp. wekelijks, maandelijks en maandelijks door den genoemden medicus bezocht worden. Daarenboven worden vast eens per maand bezocht Tawaëli en Toaja, terwijl de belangrijkste

kampongs sporadisch op initiatief van den Dokter en op aanvraag van het Bestuur geneeskundige voorzien worden.

In hoofdzak bestaat de geneeskundige voorziening in de genoemde poliklinieken en op de sporadische tournees uit de bestrijding van de framboesia. Zoals overal elders heeft de neosalvarian door hare heilzame uitwerking het volle vertrouwen der bevolking gewonnen en komen de zieken ongevraagd dokters hulp inroepen. Anders is het gesteld met de klinische behandeling middels opname in het hospitaal te Paloe.

Reeds een groote stap vooruit is gedaan door de thans vrijwel algemeene bekendheid omtrent de kosteloze behandeling en verpleging, doch desniettemin moet door overreding door het Inlandsch Bestuur de patient er toe gebracht worden. Behalve de genoemde framboesia, komen malaria en dysenterie vrij algemeen voor.

Op de hoofdplaats en te Tawaëli treft men

Piscicultuur

het diepvries
het glasvries

Handwritten notes and signatures in the bottom left corner, including "Handwritten notes" and "R. J. J. J."

Onderwijs.

X) ^{werd} Op instigatie van het Bestuur in 1929 een P(articuliere) H(ollandsch) I(nlandsche) S(chool) opgericht, waaraan een internaat verbonden werd, waarvan zonen van hoofden en aanzienlijken het grootste percentage van de internen uitmaakten. Deze toch ontvingen van de landschapskassen subsidies om hun studies te genieten. De school zelve, ofschoon in het geheel niet volwaardig te noemen, voorzag voorhands in de behoeften van onderwijs op de hoofdplaats. Het internaatsbedrijf bleek echter van den aanvang af slechts door de vermelde subsidies te kunnen bestaan. Deze zijn voor een groot deel door de bezuiniging ingetrokken met als gevolg, dat slechts een tiental internen thans over zijn en het bedrijf alszoodanig voor het landschap in welker begroting e.e.a. is opgenomen te zware offers eischt.

Spoedigst dient n.m.m. naar een oplossing gezocht te worden, welke te vinden is in het opvoeren van het peil van het onderwijs, door vervanging in een Gouvernementa H.I.S. direct verbonden aan het internaat.

Staat nu / op het
programma .
R.
(n. j. p.)
r. d.

men een Gouvernements school^{aan} n.l. resp. Gouvernements 2e klasse school en vervolgschool. Overigens telt de onderafdeeling 15 volksscholen n.l. te Sabang, Napane, Sibajoe, Malei, Sirendja, Alindaee, Toaja, Lero, Wani, Tawaeli, Mamboro, Loli, Ganti, Limboro en Kola-Kola waaraan 26 onderwijskrachten zijn verbonden.

Financien

Behalve eerstgenoemde Gouvernementscholen (waar te Donggala en te Tawaeli 3 onderwijzers zijn) komt het onderwijs thans geheel ten laste van de bevolking door een heffing van 10 procent op de inkomsten belasting, gestort in een schoolfonds en in beheer bij den Controleur als lid. Voorzitter van de Inlandsche schoolcommissie.

Deze regeling, welke voorshand niet gemist kan worden, is. n.d.m. niet geheel billijk te achten door het feit dat de druk per belastingplichtige in de meeste gevallen niet evenredig is aan het persoonlijk belang en nut daarvan genoten. Kinderlooze rijke menschen betalen in evenredigheid te veel, terwijl minder rijk bedeelden met vele kinderen ~~ook~~ goed als niets bijdragen.

Over het algemeen genomen is het onderwijs, gegeven door Minahassers, Sangireezen en Gorontaleezen, goed te noemen. Het absantie-cijfer stijgt, zoodra de controle van bestuurszijde verslapt. De bevolking voelt nog hoegenaamd niets voor onderwijs.

Een bijzondere school is gevestigd te Donggala ^{X)} ook de Chineesche bevolking heeft (in het jaar 1924) een school opgericht, waaraan twee onderwijskrachten verbonden zijn. Het onderwijs gaat in de Chineesche en Engelsche taal. Rijke handelaren steunen deze school financieel.

III. Voortbrengselen.

--

Verwezen kan worden naar hetgeen gerapporteerd werd onder het hoofd landbouw.

IV. Transportmiddelen.

Vide het vermelde sub wegen en paden. Behoudens de K.P.M. booten, die geregeld Donggala en Sabang en op verzoek ook andere

Ceria
De President van Manado
op 11 mei 1923

- a. Uit het dierenrijk .
- b. Uit het plantenrijk .

- a. Te land
- b. Te water.

kustplaatsen aandoen, treft men vele Boegineesche prauwen aan, die de kustvaart onderhouden met Zuid-Celebes, Tominiboent en elders.

Andere vervoermiddelen zijn de inheemsche vlerkprauwtjes in hoofdzaak mede gebezigd voor de visscherij.

s.s.a. te V. Bestuur.

b. Financien .

Dit hoofd wordt beheerscht door daartoe vastgestelde regelen „Beheersregelen” genaamd, welke toelichting, wijziging en aanvulling vinden in verscheidene Rondschriften van den Resident van Manado.

De uitgaven en inkomsten worden geraamd in een daartoe jaarlijks op te maken begrooting door het „Zelfbestuur” in overleg met den Controleur” en goedgekeurd door den Resident.

Daar waar de begrooting voor 1931 tot een bedrag ad. F 202975. - beliep zal dit voor 1932 slechts F 142392. - bedragen.

De ontwrichte economische toestand vindt weerspiegeling in de Inkomsten belasting welke teruggevoerd moest worden van \pm F 99.000. - in 1931 tot \pm F 56.000. -

in

in 1932.

De verminderde inkomsten werpen thans een onjuist beeld op het hoofd Landschapswerken, hetwelk „topzwaar” is ; bij een personeelsvoorziening welke F 1001½. -kost worden in totaal F 16500. - verwerkt.

Een verandering zonder tot onbillijkheden over te gaan is voorshands niet mogelijk.

Slechts op het punt van de meest voorkomende delicten dient rectificatie plaats te hebben van het gerapporteerde in meer-aangehaalde memorie.

Doodslag kan daartoe niet gerekend worden. Over het algemeen kan de bevolking niet criminalistisch genoemd worden. Diefstallen en dan nog zelden groote-vormen de hoofdschotel. Wat betreft vee diefstal slaat het vermelde niet meer op de onderafdeeling Donggala, doch zou volgens inlichtingen in het Paloesche gelden.

c. Rechtswezen .

Gelien
De President van Sando,
(w.g.) van Akas 19/11 '32

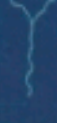
De Controleur van Donggala,
(w.g.) F.B. Patrieux

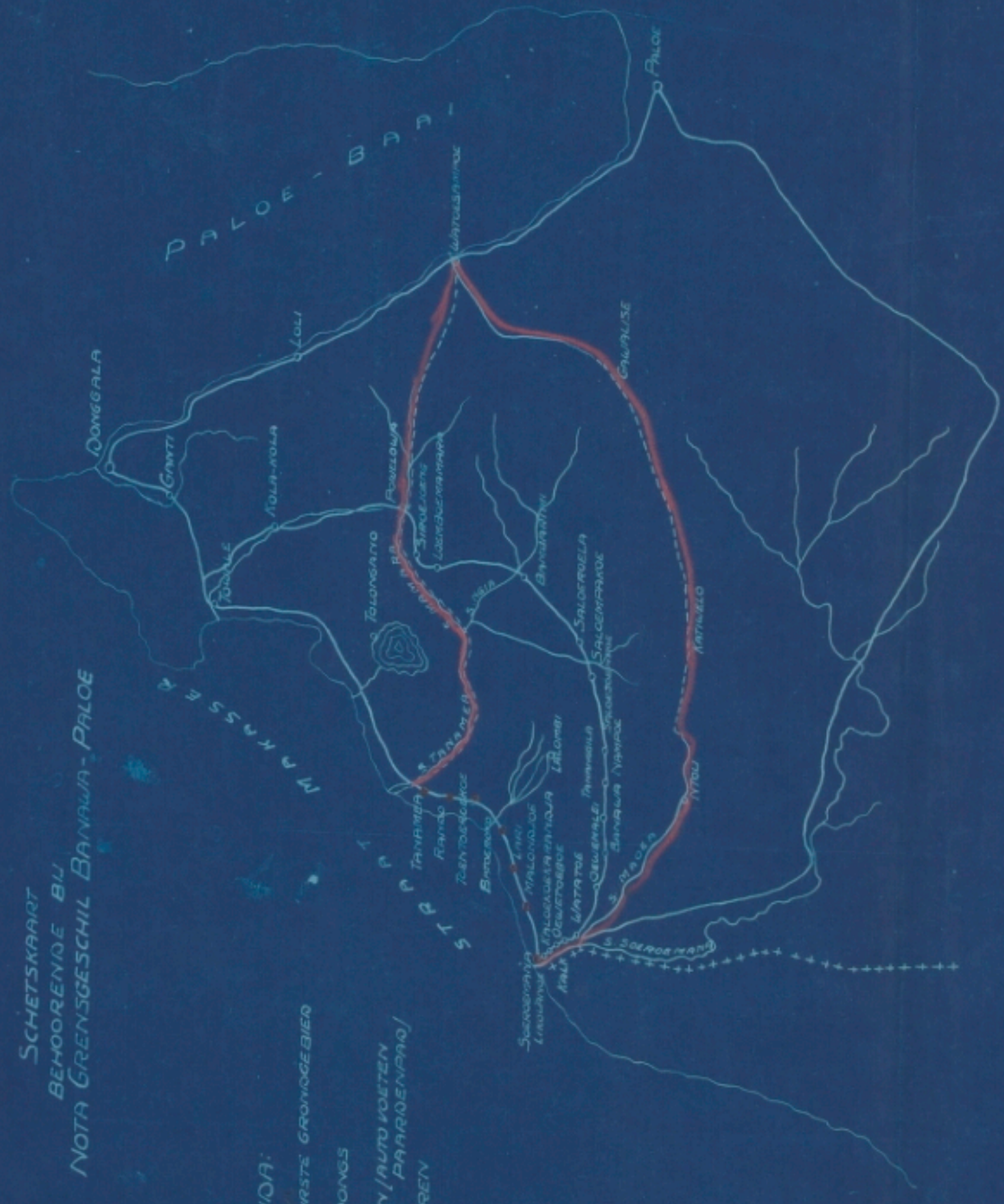
Voor eensluidend afschrift,
~~De 2e Vice~~
De Controleur van Donggala

Frutier

SCHETSKAART
 BEHOORENDE BIJ
 NOTA GRENSGESCHIL BANAWIA-PALOE

LEGENDA:

- BETURSTE GRONDGEBIED
- KAMPONGS
- WEGEN (AUTO WEGEN)
- RIVIEREN

T o e l i c h t i n g e n
op het ladangvraagstuk betreffende
de onderafdeeling
D O N G G A L A .
=====oOo=====

I. Voorkomen van ladangbouw.

Vrijwel in de geheele onderafdeeling Donggala wordt ladangbouw gedreven zoowel op de kustvlakten als in het bergland.

Kustvlakten komen voornamelijk voor in het Noordelijk gebied terwijl het bergladangen meerendeels plaats vindt in het Zuidelijk gebied der onderafdeeling.

Van eenige beteekenis ~~is~~ die derhalve hieronder nader zullen worden besproken. zijn:

- a. de ladangs op de kustvlakten in het Sabangsche, bij de bocht van Tamboe en in het Sirendjasche.
- b. bergladangs in de gebieden TawaEli en Zuid - Banawa.

Bevolkingsdichtheid.

Jaar	a.	b.	c.	d.
1930	79	1	73	704
1929	96	2	88	718
1928	117	2	77	747
1927	129	2		
1926	130	1		

Wat betreft de bevolkingsdichtheid in de hierboven vermelde ladanggebieden betreft, is zulks betrekkelijk gering te noemen. Volgens de telling in 1930 bedroeg de totale bevolking :

- in het Sabangsche : 1290
- bij de bocht van Tamboe : 2200
- in het Sirendjasche : 3730
- in het gebied TawaEli : 16400
- en in Zuid-Banawa : 14900

Bevolkingstoename :

over de bevolkingstoename van deze ladangstreken, zijn vooralsnog geen gegevens te verkrijgen.

Oppervlakte boschreserve :

Boschreserves zijn in aanleg voorloopig in de gebieden TawaEli en Zuid-Banawa, alwaar ter instandhouding zijn aangewezen globaal respectievelijk 30000 en 6000 H.A. (vide aangehechte schetskaart).

Erfpachtsperceelen :

Hoewel van geringe oppervlakten dienen hier genoemd te worden een erfpachtsperceel in de streek bij de bocht van Tamboe ter grootte van 196 H.A. en een 4-tal aan elkaar grenzende perceelen bij Laboan (TawaEli) gezamenlijk een oppervlakte beslaande van 294 H.A.

Erfpacht reserve :

Met het oog op de uitgestrektheid van nog onbebouwde/in verhouding tot de geringe bevolkingsdichtheid is er nog geen rekening gehouden met reserve's voor erfpachten.

Bevolkingsgronden en reserve daarvan :

Met uitzondering dus van de genoemde erfpachtsperceelen kunnen alle overige terreinen hier beschouwd worden als bevolkingsgronden dan wel reserve daarvan. In het Noordelijk evenwel, beperkt de ladangbouw tot dusver zich enkel tot de genoemde kustvlakten in het Sabangsche, bij de bocht van Tamboe en in het Sirendjasche alwaar het ladanggebied een ruimte beslaat van respectievelijk 5000, 8000 en 6000 H.A. In het gebied TawaEli beschikt de bevolking over + 15000 H.A. ladangterrein, terwijl in Zuid-Banawa op gezamenlijk + 3000 H.A. geregeld wordt geladangd.

II. Beschrijving van den ladangbouw :

Wat de ladangbouw zelf betreft, is deze voor de hierboven aangeduide streken uit den aard der zaak verschillend al naar mate de gesteldheid

gesteldheid van bodem, klimaat en terrein.

1. Bodem :

Van de in het vorige hoofdstuk onder a bedoelde streken op de kustvlakten, bestaat de bodem over het algemeen uit vruchtbare kleigrond, terwijl bij de terreinen b de bergladangs afhankelijk zijn van de na-genoeg overal steenachtigen bodem.

2. Klimaat :

Gaan de kustvlakten, waarop geladangd wordt nergens hoger dan tot + 40 M. boven de zee, in het bergachtige gebied van TawaEli en Zuid-Banawa, bevinden de ladangs zich op hoogten van tusschen de 100 en 800 M. boven de zee.

Wat de regenval in deze streken betreft, moge de hieronder aangegeven staat 1) eenig idee geven :

Regenval gedurende de laatste 5 jaren op :

Station:	Sabang		Sirendja		TawaEli		Donggala	
	a.r.	m.m.	a.r.	m.m.	a.r.	m.m.	a.r.	m.m.
1930	79	1410	98	1282	79	781	43	672
1929	95	2081	126	1934	73	794	82	1604
1928	117	2060	46	1091	88	718	116	1712
1927	129	2211	145	2083	110	977	113	1679
1926	130	1495	156	1540	96	747	90	1156

Kan gelden voor de streken Sabang, bocht van Lamboe en Sirendja. plaatselijk, dus niet geldig voor het achter deze plaatsen liggend geberte gebied alwaar de regenval onbekend is.

a.r. = totaal aantal regendagen.

m.m. = totaal regenval in m.m.

3. Terreingesteldheid:

De kustvlakten loopen alle geleidelijk op tot de hierboven vermelde grenshoogte van + 40 M. boven de zee en worden deze aan de overige drie landzijden omgeven door boschrijke geberten.

In de gebieden TawaEli en Zuid-Banawa is de toestand gansch heel anders. Daar is het terrein zeer geaccidenteerd met zware hellingen en is het geheele geberte voor zover binnen het bereik der ladangende bevolking radicaal ontboscht.

In beide gevallen, dus zoowel op de kustvlakten als op het geberte bestond de terreinbegroeiing voor de occupatie uit bosch

Gewoonlijk heeft de terreinontginning als volgt plaats :

Men begint de ondergroei open te kappen, daarna het kleinhoutgewas en ten slotte het opgaand hout. Tegen het einde van den drogen tijd wordt gebrand. Bij het begin van den regentijd (October) vangt de planttijd aan.

Grondbewerking heeft niet of zelden plaats. Met pootstokken worden eenvoudigweg plantgaatjes gemaakt waarin de zaden van

padi

1) Ontleend aan de gegevens van de Kon.Mg. Obs. te weltevreden.-

padi en djagoeng gelegd. (meestal gaat het ~~pl~~ planten van deze/hoofdvoedingsgewassen gelijktijdig). in October geplant rijpt het hoofdgewas padi in Maart. Als bijgewassen worden veelal geplant: cassave, oebisoorten en pisang.

L huce

6. Duur der occupatie : Een ladang duur/gewoonlijk een planttijd d.i. gelijk te stellen met + 6 maanden.

7. Gemiddelde oppervlakte geoccupeerd per ladangend gezin:

Op de kustvlakten bewerkt een ladangend gezin om en bij een H.A. terwijl deze grootte het maximum is van een bergladang.

8. Opbrengst:

Naar schatting is de opbrengst van een ladang op de kustvlakte (gegevens Sirendja) + 2000 kolven djagoeng per H.A. aangeplant. Van een bergladang zijn de opbrengsten niet bekend.

9. Arbeid :

Te beantwoorden door den Landbouwvoorzichtingsdienst welke alhier niet aanwezig is.

10. Begroeiing na de occupatie :

Meestentijds treedt direct na de occupatie van een ladang gras- en kruidvegetatie op die al naar gelang de grondgesteldheid min of meer spoedig plaats moet maken voor houtgewassen die te zamen het bloekarbosch vormen. Van de voornaamste soorten valt dan algemeen te onderscheiden : bintonce, balaroo, imboelaja, besoele, bekawa, bengkoedoe, Ficus-soorten, Annonum Spec., Aleuritus moluccana, Broussonetia spec., melochia umbellata, Homalanthus, Mallotus vicinoides etc., terwijl speciaal in het gebergte soms opvallend zijn door hun veelvuldig voorkomen: kajoe woeri, lebano, (Rub Sarcocephalus) poei (Rub. wedlandia) wone, (Emph. Clochidion) etc.

11. Duur der rustperiode :

De rustperiode duurt hier gewoonlijk op de kustvlakten 3 tot 6 jaar en in het gebergte 5 tot 8 jaar .

12. Ligging van opzichte van wegen, rivieren nederzettingen etc.

De ladanggebieden op de hierboven vermelde kustvlakten zijn alle gunstig gelegen ten opzichte van wegen, rivieren en nederzettingen doch in het gebergte bevinden de ladangs zich vrijwel alle langs de steile oevers der rivieren en zijn/tuinen alleen te bereiken langs een voetpad vanaf de verafgelegen nederzettingen.

L deze

Over het algemeen heeft de ladanger een vaste woonplaats in de kampong, terwijl zijn ladanghuisje telkens verplaatst wordt. Enkelien hebben behalve hun ladangs nog sawahs, doch dit bezit wordt nog beschouwd als bijzaak. Dit neemt echter niet, dat een dergelijk bezit den ladanger bindt aan het ladangen/binnen een bepaald areaal.

L weg

13. Ligging der ladangs :

De ladangs grenzen gewoonlijk aan eikaar (met het oog op brandgevaar) en vrijwel overal ladangt men in groepen van 3 tot soms 15 gezinnen. Alleen in het gebergte werden hier worden hier en daar ladangs aangetroffen van een enkeling, terwijl in verband met de beschikbare ruimte op een helling men daar zelden gezamenlijke ladangs aantreft van meer dan 6 gezinnen.

14.

Verhandeling of verhuring van ladangs komt hier niet voor. Een lid van een vreemde rechtsgemeenschap mag vrij in een andere ladangen zonder eenige verplichting.

15.

Maatregelen om het bodemherstel te bevorderen of bodemverlies tegen te gaan worden door de bevolking hier niet getroffen, noch om alang² of andere ongewenste begroeiingen te bestrijden.

III.

Intensivering van ladangbouw met al of niet kortere of langere rustperioden wordt niet aangetroffen: op aandringen van het Bestuur maakt de ladangbouw plaats voor aanplanten van klappers. Een en ander duidt een toenemende ontwikkeling aan in aansluiting op verbeterde transportwegen en stijging van de waarde van het geteelde product.

Overigens blijven de occupatieperioden onveranderd.

IV.

Waarom hier de bevolking het ladangstelsel teem toepast men geen permanenten landbouw, kan worden toegeschreven aan groote grondruimte en hoofdzakelijk door mindere behoeften in verband met geringe ontwikkeling, terwijl de voorlichting nog onvoldoende genoemd moet worden om te kunnen spreken van kennis van methoden om tot een permanenten landbouw te komen.

V.

De occupatieperiode wordt in hoofzaak afgebroken door de volgende in samenhang met elkaar te beschouwen factoren :

1. gebrek aan kennis omtrent de afname van de vruchtbaarheid door
2. bewerking van de opperste bovenlaag zonder mede door gebrek aan goede gereedschappen, de grond intensief te benutten.

Bij nalatigheid in behoorlijk schoonhouden en bewerken, treedt onmiddellijk onkruidvorming (alang²) op.

VI.

a. Geen duurzamen achteruitgang van de geschiktheid der gronden voor dezen vorm van landbouw (ladangen), kan worden geconstateerd in het Sabangsche, waar het vlakke ladanggebied omgeven wordt door uitgestrekte ongerepte boschtereinen van waaruit de rivieren veel vruchtbare slijp aanvoeren en deze bij overstromingen op de vlakke deponeren. Na elke ontginning heeft daar snelle terugkeer van overmatige bloekarvegetatie plaats, tengevolge waarvan ook spoedige humusvorming, terwijl door die snelle begroeiing alle onkruid zoals de alang² even snel weer verdwijnen gaat.

Het ladanggebied bij de bocht van Tamboe verkeert grootendeels in den zelfden toestand. Daarnaast bestaan evenwel terreingedeelten waar de grond door alang² vorming waarin geregeld branden ontstonden, sterk in vruchtbaarheid is achteruit gegaan.

Ook in het ladanggebied Sirendja heeft door aangrenzende boschtereinen bij uittreding der rivieren uit haar overs, slijpdeponering in de vlakke plaats doch kan het overtollige water niet in die mate uitweg vinden naar zee zoodat moerasvorming plaats heeft met als depreciatie van den grond verzuring.

Hierop maakt het vlakke terrein van Djono-oge een uitzondering waar echter mede achteruitgang geconstateerd kan worden door alang² vorming welke gedurende een reeks van jaren aan branden onderhevig zijn. Deze laatste omstandigheid wordt thans door toepassing van bepalingen hieromtrent bestaande, betreden.

Door

L. gewolg

Door bevoeiingswerken is genoemde vlakke reeds gedeeltelijk herschapen in sawahterrein. Praktische vernietiging van ladangterrein heeft plaats in het gebied TawaEli alwaar door verregaande ontwoeding van het gebergte de rivieren zijn uitgedroogd waardoor de lager gelegen terreinen niet meer bevoeid kunnen worden. In den regentijd ontstaan daar bandjirs die veel grint meevoeren en deze op de lager gelegen terrein deponeren waarop nu een weilige cactusvegetatie woekert.

Wat ladanggebied Zuid-Banawa betreft, daar heeft eveneens praktische vernietiging van ladangterrein plaats tengevolge van verregaande boschdevegetatie, waarna geregeld branden ten behoeve van de veeweiden, zoodat in plaats van boschvorming daar onkruidwoeker optreedt.

b. Zooda als hierboven vermeld heeft de ladangbouw geleid tot het op enkele plaatsen ontstaan van alangvlakten.

a. Onder de verschillende omstandigheden van bodem en klimaat zooda als hierboven aangegeven, zal de rustperiode op de vlakke kustterreinen minstens 6 jaren en in het gebergte minstens 8 jaren moet zijn, wil de grond een zoodanige reproductie vermogen terugkrijgen, teneinde de bestaande vorm van ladangbouw duurzaam te kunnen uitoefenen.

b. In de theoretische gevallen kan de jaarlijksche en totale grondbehoefte per gezin op ongeveer 1 H.A. worden gesteld voor wat betreft het ladangen op de kustvlakten, terwijl voor bergterreinen deze grootte van 1 H.A. als het maximum moet worden aangenomen.

Drie factoren doen conflicten ontstaan tusschen de ladangende bevolking en het algemeen belang.

1. Boschreservering uit hydrologisch oogpunt zooda als in de gebieden TawaEli en Zuid-Banawa noodzakelijk en toegepast is ter bescherming van de vruchtbaarheid der vlakten welke anders door de grintmeevoerende bandjirs hare geschiktheid voor den landbouw geheel verliezen ;
2. Onoordeelkundig ladangen ten koste van deze boschreserve's noopt het bestuur de ladangers een plaats aan te wijzen buiten de boschgrens waardoor zij mede door de gepropageerde permanente landbouw i.c. klappercultuur de beschikking krijgt over geringe en meer gelocaliseerde uitgestrektheden.
3. De moeilijkheid het vee aanbehoorlijk voedsel te helpen in de uitgesproken groote moesson, dwingt de bevolking tot branden van de grasvegetatie, in de hoop dat spoedige regens jong loten zullen produceeren. Deze branden vernielen vaak bosschen en producten van permanenten landbouw. Speciaal voor Zuid-Banawa geldt tevens het branden voor de jacht van dezelfde conflicten als hierboven in sub 2 genoemd.

Noch technische noch economische maatregelen worden getroffen om de hierboven vermelde conflicten op te heffen. Als eenige wetmatige maatregel zou kunnen worden genoemd de van Bestuurswege (Zelfbestuur) sedert 24 jaren in

in werking gestelde zg. brand- en ladangkeur¹⁾.

X.

Indien aan de bepalingen van de bedoelde brand- en ladangkeur door genoegzaam personeel (boschpolitie) eveneens preventieve maatregelen gevolgd kunnen worden, zal deze vraag bevestigend beantwoord^{de} kunnen worden. Thans is die keur slechts in zekere mate doeltreffend en geenszins een uitvoerbaar middel ter algemeene tegengang van bedoelde ongunstig^e invloeden.

De instandhouding van meer genoemde vee-weiden, dwingt de bevolking voorshands tot branden, hetgeen ^{ter}recht een noodzakelijk kwaad genoemd kan worden. Waar deze belangen slechts die der veebezitters zijn, moeten zij wijken voor het algemeen belang van hydrologischen en anderen aard.

XI.

Deze vraag vindt reeds gedeeltelijk beantwoording in hoofdzaak I sub 10.

De spontane opslag bestaat zoowel uit jonge planten als uit uitloopers van gekapte bloekar. Van de reeds genoemde soorten schijnen hier voor wat betreft de vlakke kustterreinen: de ficus-soorten, bintonoe, balaroa, imboelaja, de gemakkelijkste herbebosschers te zijn en voor de beggerreinen: kajoe woeri Lebano, (Rub.Sarcocephalus) roei (Rub.Wedlandia), ficus-soorten en Pittosporum.

Van deze soorten zijn gebleken de branden het best te kunnen weerstaan: bengkoedoe ^{in bebouwde} lebano en poei, doch in elk geval hebben geregeld terugkeerende branden een vermindering van den opslag tengevolge. Snelle groei, veel bladproductie, waardoor humusvorming bij laatst genoemde soorten, bevorderen bodemherstel. Om die reden zou het dus wel nuttig zijn, de opslag van dergelijke houtsoorten in de hand te werken. Proefnemingen in die richting zouden de mogelijkheid daarvan wellicht kunnen aantoonen.

XII.

Omzetting van landbouw in een meer permanenten vorm van landbouw heeft hier zoo goed als nog niet plaats.

XIII.

Thans zijn reeds stappen gedaan propaganda te maken middels proefnemingen met grondbedekkers en groenbemesters, zoals Mimosa en Callepogonium, met de bedoeling bij siagen ook deze te doen plaats vinden voor het ladang gebied.

XIV.

Behalve door proefnemingen met gronbedekkers wordt het mogelijk geacht, althans op die plaatsen waar geen veeweiden bestaan door herbosching het reproductie vermogen van ontboschte door de bevolking voorgoed verlaten terreinen weer geleidelijk terug te winnen. Op de bergterreinen in Zuid-Sanawa zijn, zij het ook op bescheiden schaal, in die richting proefnemingen gedaan, waarbij als resultaat dat de ^{aan}rugweg uitgezaaide djohar (Cassia Siamea) nog het best op de uitgemergelde gronden schijnt te voldoen.

Bescherming door brandvrije strooken is door geringe bevolkingsdichtheid met het oog op de groote werkzaamheden daaraan verbonden niet mogelijk

XV.

Voorzoover bekend voorziet de adat niet in bescherming en verbetering van den ladangbouw. De maatregelen hiervoor getroffen vinden gedeeltelijk beantwoording in genoemde ladangkeur, welke aangevuld dient te worden door de beschikking te geven van meerdere personeel ter handhaving daarvan.

XVI.

D o n g g a l a , 23 September 1931.

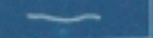
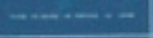
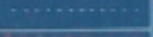
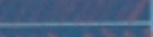
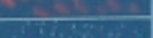

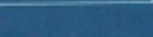
De Controleur van Donggala ,
(w.g.) F. B. Dutrieux .

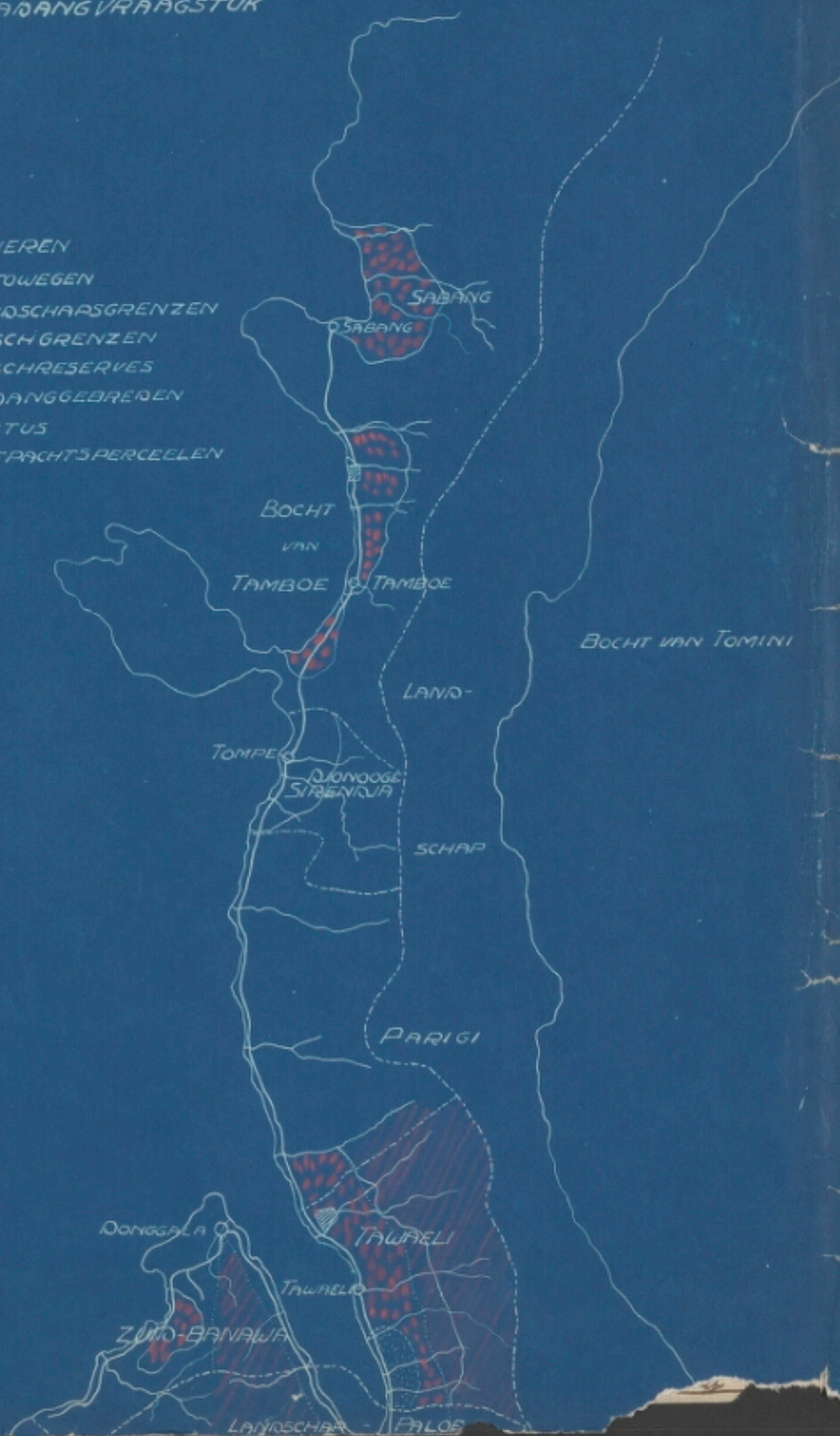
*Voor encluidend afschrift:
De w.g. Controleur van Donggala,*

Hrtsteu

LUNA BOND
MADE IN U.S.A.

SCHETSKAART
 DER ONDERAFDEELING DONGGALA
 MET DE VOORNAAMSTE LADANGGEBIEDEN
 SCHAAL 1:500 000
 BEHOORENDE BIJ DE TOELICHTINGEN OP HET
 LADANGVRAAGSTUK

	RIVIEREN
	AUTOWEGEN
	LANDSCHAAPSGRENZEN
	BOSCHGRENZEN
	BOSCHRESERVES
	LADANGGEBIEDEN
	CACTUS
	ERFPACHTSPERCEELEN

OPGAVE van aantal zielen in de Onderafdeeling Donggala.

Noor. der Inzorgs.	Inlanders		Hollanders		Chinezen		Vreemde Oosterlingen.	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
Landschap Bantoe.								
Arasman	299	164	-	-	3	-	3	5
Alomhi	312	267	-	-	1	-	2	2
Alorgane	558	608	-	-	4	-	-	-
Amale	473	453	-	-	-	-	8	8
Aliebonha	190	188	-	-	-	-	-	-
Amale	404	472	-	-	10	9	-	-
Ambaro	347	329	-	-	4	-	6	3
Amata	523	511	-	-	1	1	-	-
Ambedale	652	680	-	-	1	-	-	-
Amti	357	323	-	-	1	1	-	-
Amgala	942	1022	6	7	195	127	115	102
Amjoeang Batoe	600	648	14	13	11	4	4	2
Amjoeang- Kotjil	259	296	-	-	2	1	1	-
Amjoeang- Samar	222	242	-	-	-	-	-	-
Amoli	556	573	-	-	-	-	-	-
Amantelann	757	760	-	-	6	7	7	4
Amaro	954	928	-	-	2	-	1	-
Amarja	1660	1607	1	-	7	5	-	-
Amiba	361	348	-	-	6	6	-	-
Amibocoro	199	126	-	-	-	-	-	-
Amibocoroja	306	264	4	1	3	-	-	-
Amindoe	641	680	1	1	9	2	-	-
Amibon	356	345	-	-	2	2	-	-
Amisi	421	369	-	-	3	1	-	-
Amite	231	221	-	-	5	-	-	-
Amjoeang	161	148	-	-	-	-	-	-
Amjoeang	251	263	-	-	4	2	-	-
Amjoeang	363	315	-	-	8	3	-	-
Amjoeang	266	221	-	-	16	2	-	-
Amjoeang	161	143	-	-	1	-	-	-
Amjoeang	400	331	-	-	13	-	-	-
Amjoeang	908	922	2	-	25	3	-	-
Amjoeang	629	621	-	-	7	2	-	-
Amjoeang	211	194	-	-	2	-	-	-
Amjoeang	463	393	-	-	5	4	-	-
Amjoeang	307	265	-	-	2	-	-	-
Amjoeang	374	296	-	-	4	1	-	-
Landschap Bantoe.								
Amjoeang	606	491	-	-	-	-	-	-
Amjoeang	437	526	-	-	5	3	-	-
Amjoeang	360	291	-	-	1	-	-	-
Amjoeang	1097	1074	-	-	3	-	-	-
Amjoeang	506	591	-	-	7	2	10	6
Amjoeang	820	779	-	-	3	2	4	2
Amjoeang	431	402	-	-	5	2	-	-
Amjoeang	402	369	-	-	-	-	1	4
Amjoeang	1111	1224	-	-	20	6	110	112
Amjoeang	1253	1406	-	-	2	2	2	3
Amjoeang	411	333	-	-	2	-	-	-
Amjoeang	608	599	-	-	7	-	-	-
Amjoeang	675	591	-	-	43	25	2	1
Amjoeang	480	456	-	-	7	1	2	-
Totaal	26566	25923	28	22	474	224	274	259

DONGGALA, September 1921

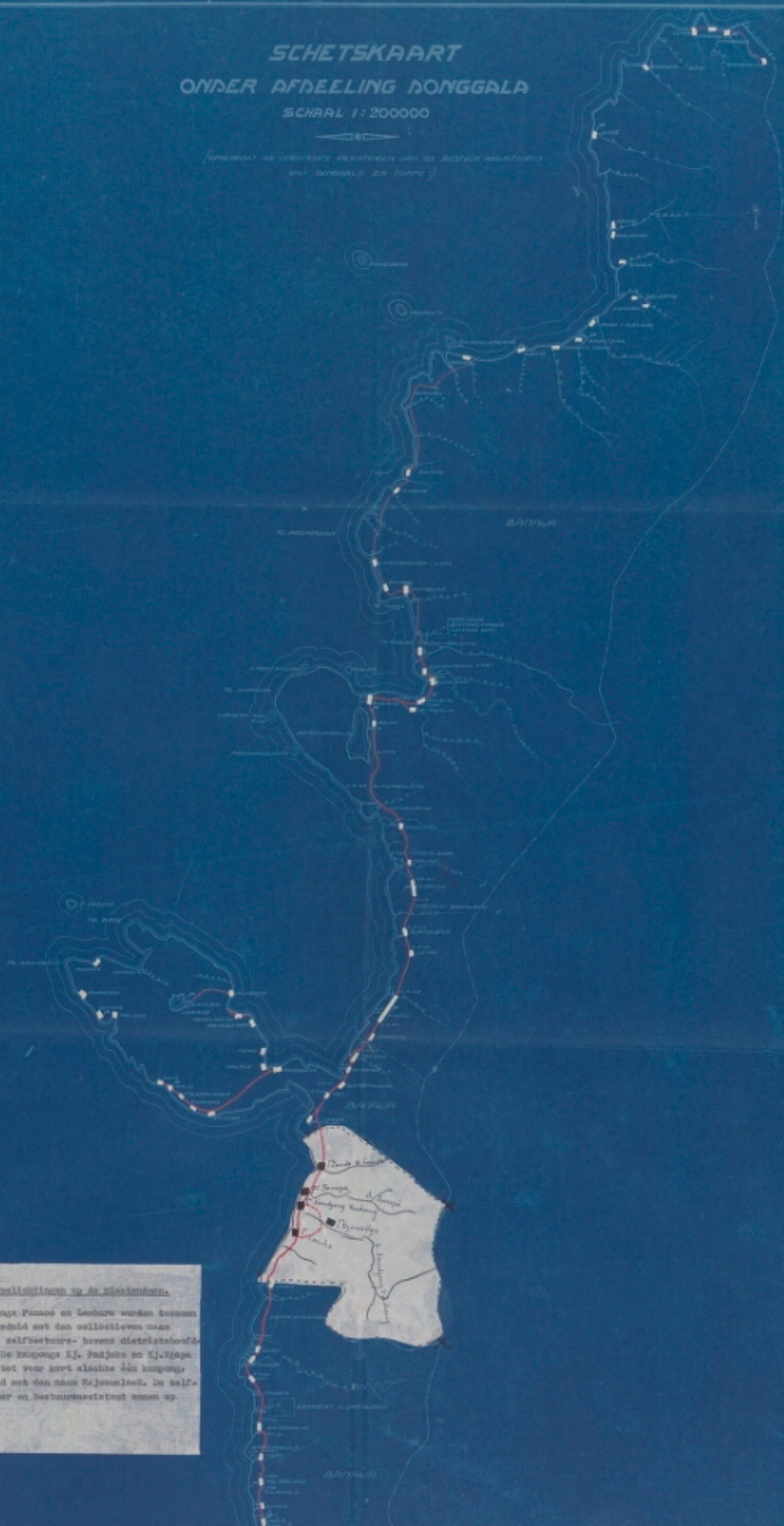
voor de opgave:
De Controleur van Donggala,
w.g. F.E. Dutrieux.

Voor eensluidend afschrift
De te Klere, *[Signature]*

SCHETSKAART
ONDER AFDEELING DONGGALA
 SCHAAL 1 : 200000

(OPMERKING IN VERBODENE OORDEELING VAN DE BESTUUR VERBODEN
 VAN DONGGALA EN TOPPE)

Toelichtingen op de Kolonien.

De kemping Pando en Lebara werden tezamen
 wel aangeduid met den collectieven naam
 Pando, zelfbestuurs- bevoegd districtshoofd-
 plaats. De kemping Kj. Padjero en Kj. Kapa
 worden tot zeer kort slechts één kemping
 aangeduid met den naam Kijowaloe. De zelf-
 bestuurder en bestuurassistent wonen op
 Lebara.

Deelichtingen op de plantsoenen.

De kampongs Pinase en Lebara werden tezamen wel samscheid met den collectieven naam Tumali, zelfbestuurs- tevens districtshoofd- plaats. De kampongs Kj. Padjako en Kj. Ngapa werden tot vier kort slechts één kampong, samscheid met den naam Kajoemoeloe. De zelf- bestuurder en bestuursassistent wonen op Lebara.

- KAMONG KAMONG
- DISTRICTS HOOFD
- B.S. ASSISTENT

SCHETSKAART ONDER AFDEELING BONGGALA

SCHAAL 1 : 200000

(OPGEHAFT IN VERBODENE VERKOPEN EN IN ANDERE VERBODENE
WET BONGGALA EN TAPPA)

Verklaring der teekeningen.

De kongsjats Finnet en Lembar worden tezamen
eél aangekeid met den willekeuren naam
Tumali, zelfverreure- tevens districtshoofd-
plaats. De kongsjats Ij, Paljau en Tj. Hago
worden met zeer kort kleinste één kongsjat
aangekeid met den naam Kjongkong. De zelf-
bestuurder en bestuursbeveling woen op
Lokara.

SCHETSKAART ONDER AFDEELING BONGGALA

SCHAAL 1 : 200000

Verzameld door de Nederlandsche Indische Militaire Landmetende Dienst van 1890 tot 1900

I = 1:100,000
 II = 1:100,000
 III = 1:100,000
 De afdeeling Bonggala bestaat uit drie afdeelingen.

Betekenis van de plaatsen:

- I. De afdeeling Bonggala bestaat uit twee afdeelingen, t.w. Bonggala en Bono-Cyber. De belangrijke rivier de Lakoedala wordt veel gebruikt als scheepvaartkanaal met den naam Kaloedala.
- II. De genoemde afdeeling (voormalig Bonggala) en Petimora, omgiffend met I en II, behooren tot de koninkrijk van Petimora (Bono-Cyber). Petimora is o.i. een volkstelling op den N.O. oever.
- III. Petimora (Bono-Cyber) staat o.i. op de oever van de rivier, welke o.i. een volkstelling is van Petimora.
- IV. De koninkrijk Petimora is een volkstelling van Petimora in Bonggala.

—= rivier
 —= weg
 —= kanaal

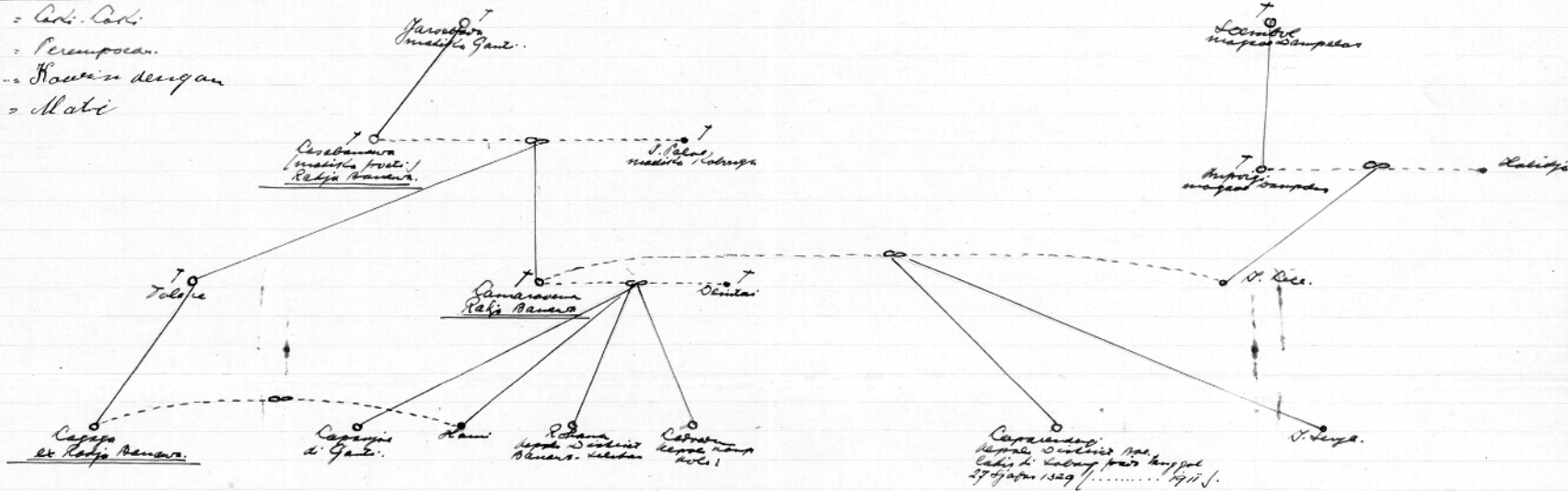
Bono-Cyber

Santoloan

Kemboran.

dari Capasendingi Samarasewa
Kepala Distrik Benuar. Utara.

- = Laki-laki
- = Perempuan
- = Kawin dengan
- † = Mati

Sobang, 17 September 1980 -
Dibuat di atas ketemuan obb.
Kepala Distrik Benuar. Utara,

[Signature]